

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Kielcach

LKI – 4101-07-04/2013
P/13/100

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Kielcach

al. Tysiąclecia Państwa Polskiego 4, 25-520 Kielce

T +48 41 249 91 00, F +48 41 249 91 05

lki@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/13/100 – Działania Policji na rzecz bezpieczeństwa obywateli w ruchu drogowym.
Okres objęty kontrolą	Od dnia 1 stycznia 2012 r. do dnia 30 czerwca 2013 r. oraz działania podejmowane przed i po ww. okresie, jeśli miały bezpośredni związek z przedmiotem kontroli.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Kielcach.
Kontroler	Kontrolę przeprowadził, na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹ , Arkadiusz Pawlik – specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 86624 z dnia 11 czerwca 2013 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Komenda Powiatowa Policji w Opatowie, ul. Sienkiewicza 30, kod pocztowy 27-500, nr statystyczny 290727869-00106, zwana w dalszej części niniejszego wystąpienia „KPP” lub „Komendą”.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Komendantem Powiatowym Policji w Opatowie (dalej: Komendant) jest, od dnia 16 kwietnia 2012 r., młodszy inspektor Leszek Dębowski. Poprzednio Komendantem był, w okresie od dnia 17 grudnia 2008 r. do dnia 27 lutego 2012 r., młodszy inspektor Grzegorz Januchta. (dowód: akta kontroli str. 230-233, 266)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości², działania Komendanta na rzecz bezpieczeństwa obywateli w ruchu drogowym, w okresie objętym kontrolą.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie:

- bieżącą, rzetelną analizę stanu bezpieczeństwa ruchu drogowego na terenie działania Komendy;
- zwiększenie liczby policjantów pełniących służbę bezpośrednio na drogach;
- wykorzystanie Systemu Wspierania Dowodzenia (SWD) do dyslokowania patroli, przypisywania i zlecania interwencji oraz odprawiania i zadaniowania patroli;
- terminowe i rzetelne wprowadzanie danych do Systemu Ewidencji Wypadków i Kolizji (SEWiK);
- prowadzenie działalności profilaktyczno-dydaktycznej wśród dzieci i młodzieży.

Stwierdzone nieprawidłowości polegały na:

- niepełnym stanie wyszkolenia specjalistycznego w zakresie ruchu drogowego policjantów Zespołu Ruchu Drogowego (ZRD), który wynosił 50% składu osobowego;
- niezgodnym z przyjętym normatywem stanie wyposażenia w sprzęt techniki

¹ Dz. U. z 2012 r. poz. 82 ze zm.

² Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

- policyjnej (niedobór czterech asortymentów od 50 do 83%);
- naruszaniu przez policjantów ZRD zasad kontroli ruchu drogowego określonych w § 4 ust. 1 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 18 lipca 2008 r. w sprawie kontroli ruchu drogowego³;
- stwarzaniu zagrożenia na drogach poprzez naruszanie przez pełniących służbę policjantów ZRD przepisów ruchu drogowego;
- opóźnieniach w reagowaniu na zgłaszane przez policjantów uwagi i spostrzeżenia dotyczące zagrożeń, ujawnionych nieprawidłowości w oznakowaniu, bądź braków w infrastrukturze drogowej.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

KPP funkcjonowała w oparciu o ustawę z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji⁴, inne powszechnie obowiązujące akty prawa oraz zarządzenie nr 1041 Komendanta Głównego Policji z dnia 28 września 2007 r. w sprawie organizacji i zakresu działania komend, komisariatów i innych jednostek organizacyjnych Policji⁵. Zgodnie z art. 6 ust. 2 ustawy o Policji, KPP była jednostką Policji właściwą na obszarze powiatu opatowskiego województwa świętokrzyskiego.

Jedną z komórek organizacyjnych KPP był Wydział Prewencji i Ruchu Drogowego (WPIRD), do którego zadań należało m.in. organizowanie i koordynowanie zadań w zakresie zarówno ochrony, jak i poprawy bezpieczeństwa w ruchu drogowym. W strukturze organizacyjnej WPIRD znajdował się m.in. ZRD, składający się z 12 policjantów. Naczelnik WPIRD nadzorował m.in. służbę ruchu drogowego, wykorzystanie urządzeń kontrolno-pomiarowych oraz holowanie pojazdów.

Do zadań ZRD należały:

- organizacja i koordynacja służby pełnionej na drogach przez policjantów zgodnie z zarządzeniem nr 609 Komendanta Głównego Policji z 25 czerwca 2007 r. w sprawie sposobu pełnienia służby na drogach przez policjantów⁶ (dalej: zarządzenie nr 609 w sprawie pełnienia służby na drogach) i przepisów szczególnych;
- dążenie do powszechnego przestrzegania przepisów ruchu drogowego przez użytkowników dróg poprzez inspirowanie publikacji prasowych i radiowych oraz rozwijanie współpracy z innymi podmiotami działającymi na rzecz bezpieczeństwa ruchu drogowego;
- inspirowanie ujawniania i zwalczanie podczas kontroli drogowej przestępczości kryminalnej i gospodarczej;
- nadzór nad: prawidłowym wykorzystaniem urządzeń kontrolno-pomiarowych; prowadzeniem ich dokumentacji; sporządzaniem kart zdarzeń drogowych;
- organizowanie wzmożonych działań kontrolno-pomiarowych (akcji) na drogach i nadzór nad policjantami skierowanymi do udziału w nich.

(dowód: akta kontroli str. 3-13)

³ Dz. U. Nr 132 poz. 841 ze zm.

⁴ Dz. U. z 2011 r., Nr 287, poz. 1687 ze zm.

⁵ Dz. Urz. KGP Nr 18, poz. 135 ze zm.

⁶ Dz. Urz. KGP Nr 13, poz. 100 ze zm.

1. Przygotowanie koncepcyjne, prawno-organizacyjne, kadrowe i techniczne Policji do działań na drogach

1.1. Przygotowanie koncepcyjne Policji do działań na rzecz bezpieczeństwa na drogach

Opis stanu
faktycznego

W zakresie bezpieczeństwa ruchu drogowego w KPP nie wykorzystywano badań naukowych, prac rozwojowych bądź usług badawczych dotyczących systemu przeciwdziałania zagrożeniom w ruchu drogowym, genezy wypadków drogowych, sposobów przeciwdziałania im, bezpiecznej infrastruktury drogowej i organizacji ruchu drogowego.

Komendant mł. insp. Leszek Dębowski wyjaśnił: *W zakresie bezpieczeństwa ruchu drogowego w KPP w Opatowie opierano się na badaniach i analizach wypadków drogowych. Analizy te jak również inne informacje dotyczące bezpieczeństwa w ruchu drogowym zawarte były w broszurze „Wypadki drogowe w Polsce” wydanej przez Komendę Główną Policji.*

(dowód: akta kontroli str. 123, 125)

System oddziaływania na bezpieczeństwo w ruchu drogowym przewidywał elastyczne reagowanie na lokalny wzrost zagrożeń bezpieczeństwa w ruchu drogowym. Realizowano to poprzez użycie sił i środków z innej jednostki, jak również przez redyslokację sił i środków ZRD KPP.

W okresie objętym kontrolą, zabezpieczano przedstawione poniżej przedsięwzięcia, wykorzystując m.in. pomoc patrolu Grupy Wsparcia Wydziału Ruchu Drogowego Komendy Wojewódzkiej Policji w Kielcach:

- *Dnia Strażaka* w dniu 18 maja 2012 r.;
- festynu *Dni Ożarowa* w dniach 23-24 czerwca 2012 r.;
- festynu *Kabaretowe Wakacje z Duchami* w dniu 6 lipca 2012 r.;
- protestu w sprawie budowy obwodnicy w dniu 26 kwietnia 2013 r.;
- terenu, dróg przemarszu i przejazdu uczestników *IX Wojewódzkiego Święta Kwitnącej Wiśni* w dniu 28 kwietnia 2013 r.;
- przemarszu procesji z okazji święta Bożego Ciała w dniu 30 maja 2013 r.;
- festynu *Dni Ożarowa* odbywającego się w dniach 22-23 czerwca 2013 r.;
- festynu we Włostowie *Noc Świętojańska* w dniu 23 czerwca 2013 r.

(dowód: akta kontroli str. 123, 125, 151-161)

Ustalono
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

1.2. Stan organizacyjno-kadrowy pionu ruchu drogowego

Opis stanu
faktycznego

Rozkazem organizacyjnym Komendanta⁷ ustalono z dniem 1 lutego 2008 r. stan etatowy KPP, obejmujący 87,8 stanowisk etatowych, w tym 76 stanowisk policyjnych. Stan etatowy stanowisk policyjnych ZRD wynosił 13, w tym jeden etat naczelnika, trzy etaty asystenta, trzy referenta, dwa policjanta i cztery etaty kontrolera ruchu drogowego. Rozkazem organizacyjnym Komendanta⁸, obowiązującym od 1 kwietnia 2013 r. liczbę etatów referenta zwiększono o jeden.

⁷ Nr 6/07 z dnia 27 grudnia 2007 r.

⁸ Nr 2/13 z 28 lutego 2013 r.

Według Zastępcy Komendanta, podinspektora Andrzeja Skowrońskiego, *organizacja pionu ruchu drogowego wynika z rozkazu organizacyjnego KPP i jest dostosowana do aktualnych potrzeb i możliwości jednostki oraz [funkcjonuje] w oparciu o analizy stanu bezpieczeństwa w ruchu drogowym na podległym terenie.*

Ze sporządzanych analiz stanu bezpieczeństwa w ruchu drogowym wynika, że w 2012 r. w porównaniu z 2011 r. liczba zdarzeń drogowych wzrosła o 18 (w tym liczba wypadków – o 12), a liczba rannych wzrosła o 21. Ponadto w pierwszych ośmiu miesiącach 2013 r. liczba śmiertelnych ofiar wypadków wyniosła 10 (w 2011 r. zabitych było 13, a w 2012 r. – 12).

Zastępca Komendanta, podinsp. Andrzej Skowroński wyjaśnił, że wzrost [liczby] wypadków *nie miał ścisłego związku ze stanem etatowym ZRD (w 2009 r. stan etatowy był niższy o 2, a wypadków śmiertelnych było jedynie 6 w całym powiecie). Pomimo wzmocnienia w 2012 r. ZRD o 1 etat, liczba np. rannych w 2012 r. w porównaniu do 2011 r. wzrosła o 21 (z 77 do 98), liczba wypadków o 12 (z 59 do 71). Ponadto porównując I połowę 2013 r. do I połowy 2012 r. liczba wypadków spadła o 4 (z 32 do 28), kolizji drogowych o 17 (ze 192 na 175), a rannych aż o 16 (z 48 na 32). Powyższe pokazuje, że stan etatowy nie ma bezpośredniego wpływu na liczbę zdarzeń drogowych na terenie tutejszego powiatu.*

(dowód: akta kontroli str. 234, 237, 313, 411, 422-424, 434-440)

W dniu 30 czerwca 2013 r. w Komendzie zatrudnionych było 96 funkcjonariuszy, tj. o pięciu mniej, niż na koniec 2011 r. Ponadto zatrudnionych było 18 pracowników cywilnych (stan zarówno na koniec 2011 r., jak i na koniec I półrocza 2013 r.).

W ZRD w dniu 30 czerwca 2013 r. zatrudnionych było (wraz z naczelnikiem) 13 osób (13,5% ogółu zatrudnionych policjantów), o jedną osobę więcej w porównaniu ze stanem na 31 grudnia 2011 r.

(dowód: akta kontroli str. 92)

W I kwartale 2013 r. dwóch policjantów ZRD odeszło na emeryturę, a w ich miejsce przeniesiono dwóch starszych posterunkowych z Ognia Patrolowo-Interwencyjnego Komendy. Stan osobowy ZRD na dzień 30 czerwca 2013 r. obejmował: dwóch asystentów, czterech kontrolerów ruchu drogowego, czterech referentów oraz dwie osoby na stanowisku policjanta⁹.

Odnosnie nieobsadzonego stanowiska asystenta, Zastępca Komendanta, podinsp. Andrzej Skowroński wyjaśnił: *Aktualna struktura i liczebność ZRD jest dostosowana do potrzeb i możliwości jednostki, natomiast 1 wakat zostanie w najbliższej przyszłości uzupełniony z naboru. Wakat na stanowisku asystenta jest etatem aspiranckim i kandydat musi spełniać określone wymagania. Planowane są przesunięcia kadrowe bądź pozyskanie w ramach przeniesienia między jednostkami.*

(dowód: akta kontroli str. 162, 423-424, 432)

Jak wyjaśnił Komendant mł. insp. Leszek Dębowski, w KPP wykorzystywano jeden fotoradar stacjonarny wspólnie z komendami powiatowymi Policji w Ostrowcu Świętokrzyskim i w Sandomierzu. Obsługą fotoradaru zajmował się jeden funkcjonariusz z ZRD. Po przekazaniu w 2011 r. fotoradaru do Inspekcji Transportu Drogowego, ww. funkcjonariusz *zwiększył możliwości wykonawcze ZRD m.in. poprzez kierowanie go do służby zewnętrznej w dni weekendowe w miejsca zagrożone.*

(dowód: akta kontroli str. 124, 127)

⁹ Jeden z nich miał powierzone obowiązki do 31 sierpnia 2013 r., a z dniem 2 września 2013 r. policjant ten został przeniesiony do ZRD.

Komendant mł. insp. Leszek Dębowski wyjaśnił, że *wielkość i struktura etatowa ZRD jest wynikiem analiz stanu bezpieczeństwa na drogach. Stan etatowy ZRD KPP w Opatowie jest adekwatny do obecnych potrzeb oraz do zapewnienia bezpieczeństwa na drogach. Ostatnie wzmocnienie ZRD miało miejsce w 2012 roku i zespół ten został wzmocniony 1 dodatkowym etatem.*

(dowód: akta kontroli str. 123,126)

Zgodnie z § 2 ust. 1 zarządzenia nr 609 w sprawie pełnienia służby na drogach, zadania Policji w zakresie kontroli ruchu drogowego wykonuje policjant pełniący służbę w komórce właściwej do spraw ruchu drogowego, posiadający przeszkolenie w tym zakresie. Czynności na miejscu zdarzenia drogowego wykonują policjanci ruchu drogowego pełniący służbę w komórce obsługi zdarzeń drogowych (§ 25 ust. 1 ww. zarządzenia). Powyższe czynności mogą wykonywać również policjanci grupy dochodzeniowo-śledczej, a w przypadku zdarzenia, w którym nie ma osoby zabitej lub rannej, w uzasadnionych okolicznościach na polecenie dyżurnego jednostki Policji – inni policjanci (§ 25 ust. 2).

Spośród 12 funkcjonariuszy ZRD zatrudnionych w dniu 30 czerwca 2013 r., sześciu miało przeszkolenie w zakresie ruchu drogowego (50%), dwóch w zakresie kontroli tachografów (17%) oraz trzech z kwalifikowanej pierwszej pomocy (25%). Ponadto naczelnik WPIRD ukończył szkolenie z programu GAMBIT-2005.

Na 2012 r. KPP zgłosiła KWP zapotrzebowanie na szkolenia z zakresu: ruchu drogowego (cztery miejsca), wideorejestраторów (jedno) i kwalifikowanej pierwszej pomocy (pięć). Przeszkolony został jeden policjant w zakresie ruchu drogowego. Na 2013 r. zgłoszono zapotrzebowanie na szkolenia z zakresu: ruchu drogowego (dwa miejsca) oraz kwalifikowanej pierwszej pomocy (również dwa miejsca). W I półroczu 2013 r. przeszkolono trzech policjantów w zakresie kwalifikowanej pierwszej pomocy. Zarówno na 2012 r., jak i na 2013 r. nie zgłaszano zapotrzebowań na szkolenia w zakresie: czynności na miejscu zdarzenia drogowego, kontroli tachografów, kierowania motocyklem szosowym, doskonalenia techniki jazdy samochodem.

(dowód: akta kontroli str. 99,100)

Odnosząc się do niezgłaszania zapotrzebowania na poszczególne szkolenia Naczelnik WPIRD podinsp. Piotr Stępień wyjaśnił:

- czynności na miejscu zdarzenia drogowego – *nie zgłaszano potrzeb szkoleniowych na kursy wobec uregulowań, iż (...) ZRD nie prowadzi postępowań w sprawach wypadków drogowych, a czynności na miejscu zdarzenia wykonują funkcjonariusze Wydziału Kryminalnego;*
- kontrola tachografów – *ilość przeszkolonych funkcjonariuszy zapewnia potrzeby realizacji tego zadania przy jednoczesnym braku sprzętu i oprogramowania specjalistycznego Tochoscan;*
- kierowanie motocyklem – *warunkiem zgłoszenia policjanta na dodatkowy kurs w zakresie kierowania motocyklem służbowym jest posiadanie przez niego uprawnień kategorii A oraz posiadanie przeszkolenia specjalistycznego [w zakresie ruchu drogowego]. Obecnie brak przeszkolenia specjalistycznego stoi na przeszkodzie do zgłaszania potrzeb szkoleniowych w pozostałym zakresie;*
- doskonalenie techniki jazdy – *ilość przeszkolonych policjantów w ramach kursu specjalistycznego jest wystarczająca na potrzeby służby.*

(dowód: akta kontroli str. 432-433)

W ZRD nie było funkcjonariusza legitymującego się udokumentowaną znajomością języka obcego.

(dowód: akta kontroli str. 234, 238, 441)

Świętokrzyski Komendant Wojewódzki Policji w Kielcach wprowadził do użytku służbowego „Zasady systemu motywacyjnego świętokrzyskiej Policji”¹⁰. Zarządzeniem z dnia 8 czerwca 2012 r. Komendant wprowadził do użytku służbowego system motywacyjny funkcjonariuszy KPP. Zgodnie z nim nagrody i wyróżnienia mogły być przyznawane policjantom osiągającym ponadprzeciętne wyniki w służbie, pełniącym wzorowo i sumiennie służbę, posiadającym nieposzlakowaną opinię, przestrzegającym zasad etyki zawodowej, wprowadzającym racjonalizatorskie pomysły i rozwiązania, zaangażowanym w działania na rzecz tworzenia pozytywnego wizerunku Policji. Czynnikiem motywacyjnym były czynniki finansowe lub mające skutki finansowe (nagroda pieniężna bądź rzeczowa, przedterminowe mianowanie na wyższy stopień policyjny, mianowanie na wyższe stanowisko służbowe, podwyższenie dodatku służbowego/funkcyjnego na stałe lub na czas określony, mianowanie na wyższy stopień policyjny) oraz czynniki pozafinansowe (pochwała, list gratulacyjny, dodatkowy urlop wypoczynkowy do 10 dni roboczych, odznaka lub odznaczenie resortowe, order, medal, zgoda na dodatkowe zatrudnienie). W okresie objętym kontrolą Naczelnik WPiRD został czterokrotnie wyróżniony nagrodami pieniężnymi w łącznej wysokości 2.850 zł. Ponadto nagrody pieniężne otrzymało 10 funkcjonariuszy w łącznej wysokości 7.410 zł, przy czym najniższa nagroda wynosiła 200 zł, a najwyższa 800 zł.

(dowód: akta kontroli str. 73-89, 234, 238, 242-263)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki stwierdzono nieprawidłowość polegającą na niepełnym wyszkoleniu specjalistycznym w zakresie ruchu drogowego policjantów ZRD, z których przeszkolonych było jedynie 50%.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonej nieprawidłowości, działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

1.3. Stan wyposażenia policjantów ZRD w pojazdy i sprzęt

Opis stanu
faktycznego

Pion ruchu drogowego KPP był wyposażany w nowy sprzęt poprzez Komendę Wojewódzką Policji w Kielcach (Wydział Zaopatrzenia; Wydział Transportu; Wydział Łączności i Informatyki).

W Komendzie nie wykonywano certyfikacji nowozakupionego sprzętu pomiarowego. Zlecenie napraw, kalibracji, legalizacji ww. sprzętu firmom zewnętrznym, z którymi umowy podpisała KWP, należało do obowiązków technika zaopatrzenia, a za przestrzeganie terminów legalizacji odpowiedzialny był także jeden z asystentów ZRD.

Jak poinformował Zastępcę Komendanta, podinsp. Andrzej Skowroński, w KPP brak jest tabel należności (normatywów) wyposażenia ZRD w pojazdy, sprzęt specjalistyczny oraz teleinformatyczny i telekomunikacyjny. Jak wyjaśnił, brak jest również wiedzy odnośnie aktualizowania normatywów, gdyż tworzone są one przez odpowiednie wydziały KWP w Kielcach na podstawie zarządzenia KGP. Wszelkie dane w zakresie normatywów wyposażenia są w posiadaniu KWP.

(dowód: akta kontroli str. 234, 235, 238, 264-265)

Zastępcą Świętokrzyskiego Komendanta Wojewódzkiego Policji w Kielcach insp. Waldemar Wódkowski wyjaśnił: w zakresie wyposażenia pionu ruchu drogowego KPP w Opatowie w pojazdy służbowe (...) normy sporządzone zostały w Wydziale Transportu KWP (...) w październiku 2008 r.(...) W okresie 2012-2013 normy na sprzęt transportowy były wielokrotnie weryfikowane, natomiast nie zachodziły

¹⁰ Decyzją nr 171/06 z 29 czerwca 2006 r. oraz 169/2013 z 16 maja 2013 r.

przesłanki do ich zmiany ponieważ (...) nie zmieniły się przepisy w sprawie naliczenia tych norm. (...) W zakresie specjalistycznego sprzętu policyjnego (...) przyczyną niestosowania oddzielnych norm należności (...) jest fakt, że corocznie w budżecie KWP na zakup tego rodzaju sprzętu w planie finansowym jednostki przeznaczane są bardzo małe kwoty bądź nie ma ich wcale (...). W zakresie wyposażenia w sprzęt teleinformatyczny (...) tabele należności (...) zostały opracowane przez Wydział Łączności i Informatyki KWP.

(dowód: akta kontroli str.452-476)

Na koniec 2011 r. wyposażenie mundurowe przysługiwało 12 policjantom, a na koniec I półrocza 2013 r. – 13. Ponadto czterem policjantom użytkującym motocykle przysługiwało wyposażenie dodatkowe. Żaden (z odpowiednio 12 i 13 policjantów) nie był wyposażony w okulary przeciwsłoneczne, fartuch ochronny, rękawice ochronne ani buty gumowe. Ponadto na koniec 2011 r. jeden policjant nie posiadał pokrowca białego na czapkę, rękawiczek (letnich białych oraz 5-palcowych na futrze i na flaneli) oraz pasa i opaski z elementami odbłaskowymi. W dniu 30 czerwca 2013 r. jeden policjant nie posiadał pokrowca białego na czapkę i letnich rękawiczek, a dwóch nie posiadało rękawiczek skórzanych 5-palcowych (ani na futrze, ani na flaneli) oraz opaski. Policjanci użytkujący motocykle byli wyposażeni w odpowiedni sprzęt, za wyjątkiem fartuchów ochronnych.

Wyposażenie ZRD w sprzęt techniki policyjnej, teleinformatyczny i telekomunikacyjny na koniec 2011 r. przedstawiało się następująco: siedem latarek halogenowych, pięć tarcz STOP do zatrzymywania pojazdów, trzy przenośne urządzenia do badania zawartości alkoholu w wydychanym powietrzu, trzy radarowe mierniki prędkości, trzy radiofony przenośne i trzy noszone, dwie kolczatki drogowe, dwa przyrządy do badania zawartości alkoholu (z drukarką), dwa zestawy znaków do zabezpieczenia miejsca wypadku drogowego ZAPORA, dwa zestawy podkaskowe motocyklisty oraz aparat fotograficzny cyfrowy, wideorejestратор wykroczeń i wskaźnik spożycia alkoholu. Na koniec 2012 r. ww. wyposażenie zwiększyło się o dwa wskaźniki spożycia alkoholu, dwa radarowe mierniki prędkości, laserowy miernik prędkości, wózek do mierzenia odległości oraz 15 jednorazowych narkotesterów, a w I półroczu 2013 r. o mobilny terminal przenośny. Ww. sprzęt był sprawny, jednakże w przypadku radiotelefonu przewoźnego, radiotelefonu noszonego, zestawu podkaskowego motocyklisty, mobilnego terminala przewoźnego i mobilnego terminala noszonego liczba wyposażenia nie spełniała normatywu, wynikającego zarówno z zarządzeń KGP, jak i przedłożonego na potrzeby kontroli NIK zestawienia liczby należnego sprzętu. W dniu 30 czerwca 2013 r. było to odpowiednio: posiadane trzy wobec wymaganych sześciu (50%), trzy z 13 (23%), dwa z czterech (50%), jeden z sześciu (17%), trzy z sześciu (50%).

Naczelnik WPIRD podinsp. Piotr Stępień wyjaśnił: *Wyposażenie ZRD w środki łączności radiotelefon przewoźny, radiotelefon noszony, zestaw podkaskowy odbywa się z przydziałów dysponowanych przez KWP Kielce. W przypadku radiotelefonu przewoźnego stanowi to wyposażenie radiowozów, radiotelefon noszony oprócz przydzielonych do użytkowania ZRD na Stanowisku Kierowania KPP Opatów znajdują się dodatkowe urządzenia pobierane do służby przez funkcjonariuszy ZRD oraz innych funkcjonariuszy w zależności od potrzeb. Taka sama sytuacja ma miejsce w przypadku terminali – sprzętu teleinformatycznego. W przypadku zestawu podkaskowego funkcjonariusze ZRD posiadają w użytkowaniu cztery kaski motocyklowe z zamontowanymi mikrofonami i słuchawkami, natomiast w służbie wykorzystywane są dwa zestawy radiotelefonów łączących zestaw słuchawka plus mikrofon z radiotelefonem motocyklowym zamontowanym na stałe przy każdym z dwóch motocykli ze stanu ZRD KPP Opatów.*

W całym okresie objętym kontrolą ZRD był wyposażony w dwa pojazdy osobowe oznakowane (KIA Cee'd), jeden nieoznakowany (OPEL VECTRA) oraz dwa motocykle (HONDA CBF1000). Powyższe wyposażenie spełniało normatywy wynikające z zarządzenia nr 118 Komendanta Głównego Policji z dnia 10 lutego 2006 r. w sprawie norm wyposażenia jednostek i komórek organizacyjnych Policji oraz policjantów w sprzęt transportowy¹¹ oraz wskaźników przyjętych dla KPP.

Nieoznakowany OPEL¹² wyposażony w wideorejestrator, był niesprawny na koniec 2011 r., na koniec 2012 r. oraz na koniec czerwca 2013 r. ZRD nie mógł korzystać z ww. samochodu w okresach:

- 13 stycznia – 2 lutego 2012 r. (awaria silnika);
- 6 sierpnia – 23 października 2012 r. (jw.);
- 7 listopada – 11 grudnia 2012 r. (naprawa bieżąca oraz obsługa techniczna);
- 17 – 20 grudnia 2012 r. (naprawa bieżąca);
- 23 grudnia 2012 r. – 26 marca 2013 r. (awaria silnika);
- 29 maja – 30 czerwca 2013 r. (awaria).

Łącznie w okresie objętym kontrolą pojazd nie był użytkowany przez 278 dni, co stanowi 50,8% tego czasu. W dniu 13 listopada 2012 r. Pierwszy Zastępca Komendanta podinsp. Dariusz Chmielowiec wystosował pismo do Naczelnika Wydziału Transportu KWP z prośbą o jak najszybszą naprawę samochodu. W piśmie tym podnosił, iż w roku 2009 samochód został poważnie uszkodzony w wyniku kolizji, i o ile w 2010 r. miał on tylko 12 dni przerw w pracy związanych z naprawami i obsługą techniczną, to w 2011 r. liczba dni przerwy wyniosła 194, a w roku 2012 przerwy w wykorzystywaniu radiowozu związane z naprawami awarii jednego podzespołu przekroczyły 100 dni. Ponadto wnosił o potraktowanie tej sprawy jako priorytetowej.

Naczelnik WPIRD podinsp. Piotr Stępień wyjaśnił, że wysoka awaryjność samochodu OPEL VECTRA zdecydowanie utrudnia pracę funkcjonariuszy ZRD. Po wystosowaniu ww. pisma problem napraw radiowozu oraz starania o przydział nowego fabrycznie pojazdu jest przedmiotem ustaleń telefonicznych pomiędzy Komendantem a Naczelnikami Wydziału Transportu i Ruchu Drogowego KWP w Kielcach.

(dowód: akta kontroli str. 93-99, 163, 412-416, 432-433)

Na dzień 30 czerwca 2013 r. wszystkie użytkowane przez ZRD przyrządy do pomiaru prędkości w ruchu drogowym miały aktualne świadectwa legalizacji, a analizatory wydechu – świadectwa wzorcowania.

(dowód: akta kontroli str. 109-119, 234, 238)

*Ustalone
nieprawidłowości*

W działalności kontrolowanej jednostki stwierdzono nieprawidłowość polegającą na niezgodnym z przyjętym normatywem stanie wyposażenia w sprzęt techniki policyjnej.

*Uwagi dotyczące
badanej działalności*

Zdaniem NIK wysoka awaryjność nieoznakowanego samochodu wyposażonego w wideorejestrator może mieć negatywny wpływ na bezpieczeństwo na drogach powiatu opatowskiego.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonej nieprawidłowości, działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

¹¹ Dz. Urz. KGP Nr 8, poz. 42 ze zm.

¹² Rok produkcji 2007, silnik 2792 cm³, moc 184 KW, masa własna 1565 kg, opony 205/55/R16, indeks nośności 91, indeks prędkości V do 240 km/h.

1.4. Dofinansowanie potrzeb ZRD przez podmioty pozapolicyjne

Opis stanu
faktycznego

W okresie objętym kontrolą Komendant zawarł umowy darowizny bądź porozumienia z podmiotami pozapolicyjnymi na łączną kwotę 27.798,95 zł. W 2012 r. wartość dofinansowania wyniosła 14.798,95 zł, z czego z bezpieczeństwem ruchu drogowego związane były:

- nieodpłatne przekazanie przez gminę Ożarów dowodowego analizatora wydechu o wartości 4.999,95 zł na realizację programów profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania alkoholizmowi i poprawę bezpieczeństwa w ruchu drogowym poprzez ujawnianie i eliminowanie z ruchu nietrzeźwych użytkowników dróg;
- nieodpłatne przekazanie przez gminę Wojciechowice urządzenia do badania stanu trzeźwości o wartości 1.599 zł.

W pierwszym półroczu 2013 r. gmina Ożarów zawarła porozumienie z Komendą, którego przedmiotem była dotacja w kwocie 5.000 zł na cele tożsame z celami porozumienia podpisanego w 2012 r. Na dzień 30 czerwca 2013 r. dotację wykorzystano w kwocie 1.950 zł.

(dowód: akta kontroli str. 90-91)

Ustalono
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

1.5. Przygotowanie ZRD do współpracy z podmiotami pozapolicyjnymi

ZRD został przygotowany do współpracy z jednostkami krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego poprzez przeprowadzanie wspólnych ćwiczeń z Państwową Strażą Pożarną, Starostwem Powiatowym w Opatowie, Urzędem Miasta i Gminy w Ożarowie oraz Powiatową Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną w Opatowie. Ćwiczenia te obejmowały pozoracje wypadków drogowych oraz instrukcje postępowania w przypadku skażeń chemicznych.

W dniu 11 października 2012 r. przeprowadzone zostały ćwiczenia pod kryptonimem *Zaginiony*. Był to trening dowódczo-sztabowy z udziałem wydzielonych sił i środków Policji oraz podmiotów pozapolicyjnych, a tematem ćwiczenia było *Doskonalenie współdziałania w sytuacjach kryzysowych służb wchodzących w skład Powiatowego Systemu Zarządzania Kryzysowego* i miało przede wszystkim przygotować policjantów do:

- współdziałania sił policyjnych różnych szczebli i rodzajów służb w czasie rozwiązywania sytuacji kryzysowej;
- współdziałania z podmiotami pozapolicyjnymi na szczeblu kierowania i dowodzenia w zakresie prowadzenia działań w sytuacjach kryzysowych;
- doskonalenia umiejętności kierowania siłami i środkami oraz podejmowania trafnych decyzji w czasie działań przez przełożonych różnych szczebli.

(dowód: akta kontroli str. 123,126, 167-171)

Ustalono
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

2. Realizacja przez Policję zadań w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa na drogach

2.1. Organizacja i realizacja służby na drogach.

Opis stanu
faktycznego

Zgodnie z § 5 zarządzenia nr 609 w sprawie pełnienia służby na drogach, organizację i koordynację służby pełnionej na wybranych drogach krajowych określa dyrektor biura Komendy Głównej Policji właściwy do spraw ruchu drogowego. Wymagania te na poziomie KPP były realizowane przez ZRD poprzez pełnienie służby centralnie koordynowanej na wyznaczonym odcinku drogi krajowej K-74 w określonym czasie we wskazane dni tygodnia.

Na drogach nieobjętych centralną koordynacją, zgodnie z § 6 ww. zarządzenia, organizację służby określa komendant wojewódzki po zasięgnięciu opinii właściwego komendanta powiatowego z uwzględnieniem współdziałania sąsiadujących ze sobą komend powiatowych. Dla KPP Świętokrzyski Komendant Wojewódzki Policji w Kielcach wyznaczył służbę w okresie 1 września – 31 grudnia 2012 r. w każdą niedzielę w godz. 18-21 na drodze krajowej K-9 na odcinku Włostów – Lipnik.

(dowód: akta kontroli str. 235, 238-239)

Na podstawie oględzin przygotowania do służby patrolowej¹³ ustalono, że odprawa do służby była przeprowadzona zgodnie z wymogami określonymi w § 11 zarządzenia nr 609 w sprawie pełnienia służby na drogach. Policjant przeprowadzający odprawę (Naczelnik WPIRD podinsp. Piotr Stępień) sprawdził gotowość do pełnienia służby, przekazał informacje o aktualnym stanie bezpieczeństwa i porządku w rejonie pełnienia służby, poinformował o dyslokacji służby, postawił zadania doraźne i zalecany sposób ich realizacji, określił czas przerw w służbie. Funkcjonariusze dokonali sprawdzenia stanu technicznego i wyposażenia oznakowanego radiowozu oraz działania środków łączności, zgodnie z § 10 ww. zarządzenia. Funkcjonariusze posiadali jednolite umundurowanie i kamizelki odblaskowe, a urządzenia kontrolno-pomiarowe miały aktualne świadectwa ich legalizacji.

(dowód: akta kontroli str. 392-410, 442)

W KPP materiały zarejestrowane przez wideorejestrator przechowywane są przez czas dłuższy niż 30 dni, wymagany § 7 ust. 1 zarządzenia nr 497 Komendanta Głównego Policji z dnia 25 maja 2004 r. w sprawie pełnienia służby przez policjantów wykorzystujących przyrządy kontrolno-pomiarowe służące do rejestracji zachowań uczestników ruchu drogowego¹⁴. Jak wyjaśnił Naczelnik WPIRD podinsp. Piotr Stępień, *czas ten jest zależny od pojemności zewnętrznego dysku, kasowane są nagrania najstarsze, a na ich miejsce nagrywane najnowsze. Czas przechowywania wynosił ok. 6 miesięcy, a nawet dłużej. (...) W KPP są dwa stanowiska komputerowe umożliwiające przeglądanie zarejestrowanych materiałów, które zgrywane są z dwóch twardych dysków wideorejestratora o pojemności 75 GB na dysk zewnętrzny twardy o pojemności 1 TB, gdzie są przechowywane.*

(dowód: akta kontroli str. 412-415)

Oględziny przebiegu trzech służb patrolowych utrwalonych za pomocą wideorejestratora¹⁵ wykazały m.in., że zostały one zarejestrowane zgodnie z zasadami określonymi w § 3 ust. 1 zarządzenia w sprawie pełnienia służby przez policjantów wykorzystujących przyrządy kontrolno-pomiarowe służące do rejestracji

¹³ Oględziny przeprowadzono w dniu 5 września 2013 r. o godz. 14.00.

¹⁴ Dz. Urz. KGP Nr 9, poz. 41 ze zm.

¹⁵ Oględzinom poddano, zarejestrowane przez policyjne wideorejestratory, przebiegi trzech służb patrolowych w dniach: 24 maja 2013 r. (zmiana II) oraz 27 maja 2013 r. (zmiany I i II).

zachowań uczestników ruchu drogowego, tj. w sposób ciągły od chwili wyjazdu w przydzielony rejon służbowy do chwili powrotu do KPP. Łącznie funkcjonariusze dokonali 37 zatrzymań uczestników ruchu drogowego i wystawili 32 mandaty na łączną kwotę 5,4 tys. zł.

W dniu 24 maja 2013 r. (służbę pełnili sierż. K.K. i sierż. szt. K.J.) funkcjonariusze jadący radiowozem naruszyli przepisy ruchu drogowego poprzez:

- [15.23] jazdę poza obszarem zabudowanym z max. prędkością 130 km/h;
- [17.05] jazdę poza obszarem zabudowanym z max. prędkością 156 km/h;
- [17.06] manewr wyprzedzania na linii jednostronnie ciągłej;
- [17.06] jazdę poza obszarem zabudowanym z prędkością 160 km/h
- [17.06] przejazd przez obszar zabudowany z prędkością ok. 100 km/h;
- [17.26] jazdę poza obszarem zabudowanym z max. prędkością 174 km/h;
- [19.27] jazdę poza obszarem zabudowanym z max. prędkością 130 km/h oraz z prędkością ok. 110 km/h na obszarze zabudowanym;
- [20.40] przejazd przez obszar zabudowany z max. prędkością 130 km/h;
- [20.45] jazdę poza obszarem zabudowanym z max. prędkością 172 km/h.

W wyjaśnieniach Naczelnik WPiRD podinsp. Piotr Stępień podał: *Po okazaniu nagrań ze znacznym przekroczeniem prędkości policjanci wyjaśnili, że takie zachowanie wg nich spowodowane było zbliżaniem się do pojazdów, których kierujący ewidentnie naruszali ograniczenia prędkości (na co wskazywały ich obserwacje i doświadczenie służbowe). Pojazd policyjny aby dokonać pomiaru prędkości musi się zbliżyć do kontrolowanego pojazdu i utrzymać taką samą odległość między pojazdami na początku i końcu pomiaru. Nie jest konieczne zachowanie stałej odległości pomiędzy pojazdami na całym odcinku drogi. System PolCam wylicza średnią prędkość na odcinku pomiarowym na podstawie dokładnego pomiaru przebytej drogi oraz czasu. W sytuacji kiedy pojazd służbowy poruszałby się z prędkością dozwoloną na danym odcinku nie miałby szansy dokonać pomiaru nadmiernej prędkości pojazdu sprawdzanego. Można tu mówić o tzw. „stanie wyższej konieczności” kiedy dla dobra ratowanego jakim jest bezpieczeństwo ruchu drogowego jest poświęcane takie samo dobro – jakim jest naruszanie przepisów przez funkcjonariuszy w policyjnym radiowozie. Sytuacja prawna jest tu niejasna i może rodzić wiele wątpliwości. W wyniku otrzymanych wyjaśnień od policjantów wskazywali oni konieczność podejmowania jazdy z naruszeniem przepisów PRD w pogoni za innymi pojazdami naruszającymi wg nich przepisy i tak: od 17.05. do 17.26 jazda za pojazdem Opel Insignia (...) ; 19.27 Ford Focus (...) ; 20.40 do 20.45 Renault Laguna (...). Nieuzasadnione wg wyjaśnień było chwilowe przekroczenie prędkości o godz. 15. 23. Wobec policjantów za naruszenie przepisów PRD biorąc pod uwagę specyfikę i niejasności prawne oraz wyrażoną skruchę, za wykroczenie określone w art. 92a Kodeksu wykroczeń poprzestano na środkach oddziaływania wychowawczego określonego w art. 41 Kodeksu wykroczeń przestrzegając jednocześnie, że w przypadku powtórzenia się takiego zachowania zostaną wykorzystane wszystkie możliwe środki określone w przepisach postępowania w sprawach o wykroczenia oraz idące za nimi konsekwencje dyscyplinarne.*

W dniu 27 maja 2013 r. o godz. 8.24 (służbę pełnili sierż. K.K. i sierż. A.S.) radiowóz poza terenem zabudowanym poruszał się z prędkością ok. 117 km/h jadąc za samochodem osobowym (nr 1). Następnie kierujący radiowozem wykonał manewr wyprzedzania na linii podwójnej ciągłej. Okresowo prędkość radiowozu przekraczała 170 km/h. Radiowóz wjechał w obszar zabudowany z prędkością ok. 90 km/h za innym samochodem osobowym (nr 2). W obszarze zabudowanym radiowóz

poruszał się z maksymalną prędkością 160 km/h. Do kontroli nie zatrzymano żadnego z kierowców jadących ww. samochodami.

Jak wyjaśnił Naczelnik WPiRD podinsp. Piotr Stępień, w wyniku rozpytań policjantów po okazaniu im zapisów urządzenia „videorejestrator” w wyniku uzyskanych wyjaśnień ustalono, że o godz. 8.24 (samochód nr 1) oraz o godz. 8.25 (samochód nr 2) nie zostały zatrzymane do kontroli wobec braku możliwości wykonania prawidłowego pomiaru prędkości tych pojazdów.

Oględziny wykazały, iż nie we wszystkich przypadkach funkcjonariusze ZRD (sierż. szt. R.J. i sierż. M.K. – służba w godz. 14-22) reagowali na niewłaściwe zachowanie uczestników ruchu drogowego, gdyż w dniu 27 maja 2013 r. o godz.:

- 15.19 nie zatrzymano rowerzysty ubranego na czarno jadącego bez świateł, który następnie zsiadł z roweru i poruszał się niewłaściwą stroną jezdni;
- 16.45 nie zatrzymano pieszego przechodzącego przez jezdnię w miejscu niedozwolonym;
- 17.14 nie zatrzymano do kontroli kierowcy samochodu jadącego bez włączonych świateł mijania;
- 18.28 nie zatrzymano pieszego przechodzącego przez jezdnię w miejscu niedozwolonym;
- 18.41 nie zatrzymano do kontroli kierowcy samochodu jadącego bez włączonych świateł mijania;
- 19.27 nie zatrzymano pieszego idącego niewłaściwą stroną jezdni;
- 19.53 nie zatrzymano pieszego idącego niewłaściwą stroną jezdni.

Naczelnik WPiRD podinsp. Piotr Stępień wyjaśnił: O godz. 15.19 nie zatrzymano rowerzysty z uwagi na „chwilowe tylko” pozostawanie w ruchu jako osoba piesza. Pieszy o godzinie 16.45 przechodził w obrębie skrzyżowania, a na tej ulicy nie ma wyznaczonego miejsca dla pieszych wobec czego było to możliwe na mocy art. 13 ust. 2 Prawa o Ruchu Drogowym. Niezatrzymanie pojazdu (godz.17.14) było błędem policjantów, gdyż jak widoczne jest na zapisie w zmniejszonej przejrzystości powietrza brak włączonych świateł mijania widocznych z tyłu (choć mógł mieć światła do jazdy dziennej) jest ewidentny. Niezatrzymanie pieszego 18.28 [stanowiło] błędne zachowanie policjantów choć jak stwierdzili nie było związane ze spowodowaniem zagrożenia bezpieczeństwa ruchu drogowego – ulica o małym natężeniu ruchu. Niezatrzymanie pojazdu o godzinie 18.41 wg oświadczenia spowodowane było tym, iż pojazd zatrzymał się i nie kontynuował jazdy. Nie zatrzymano pieszej idącej po niewłaściwej stronie drogi (godz.19.27) wg oświadczenia z powodu nie powodowania zagrożenia bezpieczeństwa ruchu drogowego – ulica o małym natężeniu ruchu. Z zapisu wynika, iż policjanci zwrócili uwagę pieszej, aby przeszła na właściwą stronę jezdni. O godz. 19.53 pieszy poruszający się prawą stroną drogi zeszedł w kierunku pól na drodze było małe natężenie ruchu pojazdów. Policjanci pełniący wtedy służbę wyjaśnili, że przyczyną determinującą „nierówne” traktowanie uczestników ruchu drogowego jest przede wszystkim subiektywna ocena spowodowania zagrożenia bezpieczeństwa ruchu drogowego. Na drogach gdzie panuje mniejsze natężenie ruchu bądź gdzie w przeszłości nie dochodziło do zdarzeń drogowych ma miejsce większa pobłażliwość, co do niektórych zachowań uczestników ruchu.

Ponadto oględziny zapisów wideorejestratora wykazały, że każdorazowo zatrzymani do kontroli kierujący informowani byli o możliwości odmowy przyjęcia mandatu. Sygnały dźwiękowe i świetlne używane były tylko wtedy, kiedy było to konieczne. W przypadku każdego z zatrzymań policjanci dbali o to, aby ich samochód, a także inne zatrzymane do kontroli pojazdy zatrzymywały się w miejscu dozwolonym, nie stwarzając zagrożenia dla bezpieczeństwa ruchu drogowego. Każdorazowo

wyjaśniali dokładnie przyczyny zatrzymania, a w przypadkach kiedy było to wymagane, pokazywali zatrzymanemu zapis z wideorejestratora. Rozmowy policjantów z zatrzymanymi miały także charakter edukacyjny. Policjanci zwracali kierowcom uwagę na bardzo złe warunki pogodowe, które szczególnie powinny powstrzymać ich przed zbyt szybką i nieostrożną jazdą. Zatrzymanym proponowano także (w związku z padającym deszczem) możliwość zajęcia miejsca w nieoznakowanym radiowozie. Nie stwierdzono przypadków niepotrzebnych przestojów w pracy funkcjonariuszy.

W żadnej z sytuacji, kiedy została zarejestrowana i była słyszalna rozmowa funkcjonariusza z zatrzymanym, policjant nie przedstawił się z imienia i nazwiska, nie podawał stopnia służbowego ani powodu zatrzymania, co było naruszeniem § 4 ust. 1 rozporządzenia w sprawie kontroli ruchu drogowego.

Naczelnik WPIRD podinsp. Piotr Stępień wyjaśnił, że *istotnie nieprzedstawienie się podczas rozpoczęcia kontroli drogowej funkcjonariusza stanowi mankament. Podczas wykonywanych sprawdzeń w ramach „kontroli uczestniczących” oraz podczas szkoleń niestosowanie się do zapisów Rozporządzenia MSWiA z 18 lipca 2008 r. jest przedmiotem szczególnej uwagi. Niestosowanie się do przepisów może stanowić delikt dyscyplinarny przewidziany w art. 132 ust. 3 pkt 2 [ustawy o Policji].*

(dowód: akta kontroli str. 164-166, 426-431, 444-449)

W odniesieniu do § 7 zarządzenia nr 609 w sprawie pełnienia służby na drogach Zastępca Komendanta wyjaśnił, iż dyslokacja służby na drogach na terenie powiatu opatowskiego była wynikiem analizy stanu bezpieczeństwa na drogach powiatu (sporządzonej na 2012 r. względem 2011 r. oraz na I półroczu 2013 r. względem 2012 r.) oraz harmonogramów wynikających z § 5 i 6 ww. zarządzenia. Podał on także, że *doraźnie dyslokację ustalano w oparciu o posiadane informacje o działaniach Straży Granicznej bądź służby celnej.*

(dowód: akta kontroli str. 235, 238, 239)

Podczas dyslokacji służb uwzględniano również zgłoszenia i wnioski obywateli m.in. dotyczące niestosowania się kierowców samochodów ciężarowych do ograniczeń tonażu, zgłoszone przez:

- sołtysa Modliborzyc w dniu 16 maja 2013 r.;
- wójta gminy Wojciechowice w dniu 28 maja 2013 r.;
- P.B. z Iwanisk w dniu 18 czerwca 2013 r.;
- dyrektora Samorządowego Zespołu Szkół Nr 1 w Opatowie w dniu 18 czerwca 2013 r.

(dowód: akta kontroli str. 146-150, 235, 239)

W okresie objętym kontrolą policjanci ZRD przepracowali: w 2012 r. – 16.690,5 godziny; w I półroczu 2013 r. – 8.243 godziny. Wykorzystanie czasu w służbie na poszczególne czynności wynosiło:

- nadzór/kontrola ruchu na trasie/w rejonie odpowiednio: 10.832 (65% czasu pracy) i 5.996 (73%);
- ręczne kierowanie ruchem drogowym: 41 (0,2%) i 38 (0,5%);
- obsługa zdarzeń drogowych i sporządzanie dokumentacji: 1026,5 (6%) i 394,5 (5%);
- zabezpieczenie imprez: 147 (0,9%) i 113 (1,4%);
- pilotaże lub inne zadania specjalne: 88 (0,5%) i 13,5 (0,2%);
- działalność profilaktyczna: 0 i 36,5 (0,4%);
- udział w rozprawach: 55 (0,3%) i 31,5 (0,4%);
- sporządzanie dokumentacji służbowej: 195 (1,1%) i 31,5 (0,4%);

- inne czynności związane z bezpieczeństwem ruchu drogowego, w tym odprawy do służby, szkolenia, narady, przerwy itp.: 3.754,5 (22%) i 1.350 (16%);
- inne czynności niezwiązane z bezpieczeństwem ruchu drogowego: 551,5 (3,3%) i 238,5 (2,9%).

Ogólna liczba dni służby wyniosła w 2012 r. 2016, a w I półroczu 1015, z czego liczba dni nieobecności wyniosła odpowiednio: 1.549 (77%) i 888 (87%). Na powyższe nieobecności złożyły się:

- oddelegowanie do innych służb: 24 i 0;
- zwolnienia lekarskie: 287 i 250;
- dni wolne: 1072 i 511;
- urlopy: 190 i 127.

Weryfikację poprawności danych zarejestrowanych w statystycznej karcie czynności policjanta ruchu drogowego przeprowadzono na podstawie badania działań pięciu losowo wybranych policjantów wykonujących czynności na drodze w okresie 1-10 czerwca 2013 r. Stwierdzono, iż wskazane w kartach przedsięwzięcia i czas na nie poświęcony korespondują z zapisami w ich notatnikach służbowych oraz kartami kontroli pracy sprzętu transportowego.

(dowód: akta kontroli str. 55-72, 450-451)

W KPP prowadzono *Rejestr zwolnień lekarskich*. Jak podał w wyjaśnieniach Komendant, weryfikacji dokonywał Naczelnik WPiRD, który nie stwierdził nadużyć ani nieprawidłowości w tym zakresie.

Analiza zwolnień lekarskich wykazała, że:

- dwóch policjantów ZRD w okresie 1 stycznia 2012 r. – 30 czerwca 2013 r. nie korzystało ze zwolnienia lekarskiego;
- absencja chorobowa siedmiu policjantów wynosiła od 8 do 31 dni (średnio dla tej grupy 21,3 dnia);
- dwóch policjantów w okresie 1 stycznia 2012 r. – 28 lutego 2013 r. przebywało na zwolnieniu po 113 dni (w tym m.in. leczenie szpitalne);
- jeden z policjantów przebywał w okresie objętym kontrolą 114 dni na zwolnieniu lekarskim, ale ponad połowa (63 dni) to leczenie szpitalne;
- jeden policjant przebywał na zwolnieniu lekarskim 122 dni, przy czym w I półroczu 2013 r. zwolnienie wyniosło 70 dni.

Naczelnik WPiRD podinsp. Piotr Stępień zapytany, w jaki sposób stwierdził brak nadużyć w ostatnim z wymienionych przypadków wyjaśnił, że zwolnień lekarskich tego policjanta nie weryfikował. Ponadto wyjaśnił: *Weryfikacja absencji chorobowych odbywa się jedynie na podstawie przeglądania i analizy druków L-4. W przypadku długotrwałych absencji chorobowych policjantów ZRD funkcjonuje w oparciu o posiadany stan zatrudnienia. W razie konieczności użycia większych sił [ruchu drogowego] uzupełnienie następuje na zasadzie wyznaczania patroli mieszanych – policjant ZRD wraz z policjantem z innych komórek prewencji. Zdarzają się przypadki przesunięć w planie urlopów funkcjonariuszy.*

(dowód: akta kontroli str. 120-123, 126, 426, 427, 429, 430)

W ocenie Komendanta mł. insp. Leszka Dębowskiego, w KPP *uszczegółowiano oraz wykorzystywano na potrzeby Komendy pojęcie miejsca zagrożonego. Miejsca te wynikały z przeprowadzanych analiz bezpieczeństwa w ruchu drogowym i były to miejsca, w których dochodziło do zdarzeń drogowych, w szczególności ze skutkiem śmiertelnym. Były to m.in.: skrzyżowania: w Bałtówce¹⁶, w Jacentowie – droga K-9,*

¹⁶ W miejscu tym na wniosek KPP zamontowano fotoradar, co przyczyniło się do zmniejszenia liczby zdarzeń drogowych w tym rejonie.

Włostowie – droga K-9. Nadzór nad takimi miejscami, jak podał Komendant, prowadzono poprzez zwiększenie częstotliwości pełnienia w tych miejscach służby statycznej, akcjach policyjnych: bezpieczny weekend, bezpieczny powrót do domu, trzeźwość itp. Podczas pełnienia takiej służby funkcjonariusze ZRD KPP wykorzystywali radarowe mierniki prędkości, narkotestery. Naczelnik WPIRD wyjaśnił, że miejsca objęto nadzorem poprzez planowanie służby patrolowej z wyznaczeniem ich okolic jako miejsca do statycznej kontroli ruchu drogowego.

Naczelnik WPIRD podinsp. Piotr Stępień wyjaśnił, iż na potrzeby KPP zdefiniowano miejsca szczególnie zagrożone – gdzie dochodzi do znacznej ilości zdarzeń drogowych i miejsca szczególnie niebezpieczne, charakteryzujące się występowaniem określonego zagrożenia związanego z poszczególną kategorią uczestników ruchu (pieszy, samochody ciężarowe itp.). Są to niewielkie obszary obejmujące zazwyczaj teren miejscowości, które wg aktualnego rozpoznania wymagają systematycznego nadzoru i kontroli policyjnej. Miejsca z nazwy zostały określone na mapach stanowiących załącznik do analiz. Wykaz miejsc został również umieszczony na stronach internetowych KPP.

(dowód: akta kontroli str. 123,126, 412-415)

W okresie objętym kontrolą policjanci KPP realizowali obowiązek wynikający z § 15 ust. 1 pkt 7 zarządzenia nr 609 Komendanta Głównego Policji w sprawie pełnienia służby na drogach poprzez zgłaszanie uwag i spostrzeżeń dotyczących zagrożeń, ujawnionych nieprawidłowości w oznakowaniu, bądź braków w infrastrukturze drogowej:

- w dniu 11 września 2012 r. mł. asp. J.S. sporządził notatkę służbową dotyczącą spostrzeżeń podczas służby pełnionej tego dnia (w Opatowie w rejonie skrzyżowania dróg K9 i K74 występuje wzmożony ruch pojazdów i pieszych; wskazane byłoby, w celu zapewnienia bezpieczeństwa pieszym, uzupełnienie sygnalizacji świetlnej o sygnalizatory pomocnicze). Komendant skierował stosowny wniosek do Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Kielcach (dalej: GDDKiA) w dniu 24 września 2012 r.;
- w dniu 5 listopada 2012 r. mł. asp. J.S. sporządził notatkę służbową dotyczącą spostrzeżeń podczas służby pełnionej tego dnia (w miejscowościach Kurów i Lipnik na drodze K9 z uwagi na wzmożony ruch pieszy oraz duże natężenie ruchu pojazdów wskazane jest wybudowanie chodników dla pieszych). Ówczesny Pierwszy Zastępca Komendanta podinsp. Dariusz Chmielowiec skierował stosowny wniosek do GDDKiA w dniu 13 listopada 2012 r.;
- w dniu 6 listopada 2012 r. mł. asp. J.S. sporządził notatkę służbową dotyczącą spostrzeżeń w służbie pełnionej tego dnia (w miejscowości Piórków na drodze K74 z uwagi na wzmożony ruch pieszy oraz duże natężenie ruchu pojazdów wskazane jest wybudowanie chodników dla pieszych). Jeszcze przed sporządzeniem ww. notatki Komendant skierował wniosek do GDDKiA w dniu 16 października 2012 r.;
- w dniu 8 kwietnia 2013 r. mł. asp. J.S. sporządził notatkę służbową dotyczącą spostrzeżeń podczas służby pełnionej tego dnia (brak oznakowania pionowego na jednym ze skrzyżowań w Opatowie). Komendant skierował stosowny wniosek do Urzędu Miasta i Gminy w Opatowie w dniu 27 maja 2013 r.;
- w dniu 8 kwietnia 2013 r. sierż. szt. R.J. sporządził notatkę służbową dotyczącą spostrzeżeń podczas służby pełnionej tego dnia (w jednej z miejscowości na skrzyżowaniu znajdującym się na wysokości szkoły odwrócone są znaki A7 i T6A oraz przewrócony jest znak B2). Komendant skierował stosowny wniosek do Urzędu Gminy w Lipniku w dniu 27 maja 2013 r.;
- w dniu 10 kwietnia 2013 r. mł. asp. J.S. sporządził notatkę służbową dotyczącą spostrzeżeń podczas służby pełnionej tego dnia (brak oznakowania pionowego

oznaczającego drogę z pierwszeństwem przejazdu na jednym ze skrzyżowań w Opatowie). Komendant skierował stosowny wniosek do Urzędu Miasta i Gminy w Opatowie w dniu 27 maja 2013 r.;

- w dniu 10 kwietnia 2013 r. post. M.S. sporządził notatkę służbową dotyczącą spostrzeżeń w służbie pełnionej tego dnia (niewidoczne oznakowanie pionowe na przejściu dla pieszych). Komendant skierował stosowny wniosek do Zarządu Dróg Powiatowych w Opatowie w dniu 27 maja 2013 r.;
- w dniu 18 kwietnia 2013 r. sierż. R.K. (policjant spoza ZRD) sporządził notatkę urzędową z rozmowy telefonicznej z kierowcą, który poinformował, że światło lampy oświetlającej kościół w Piórkowie skierowane jest częściowo na jezdnię i oślepia kierowców. Stosowne pismo w powyższej sprawie Komendant wystosował do parafii w Piórkowie w dniu 27 maja 2013 r.;
- w dniu 25 kwietnia 2013 r. sierż. A.S. sporządził notatkę służbową dotyczącą spostrzeżeń podczas służby pełnionej 20 kwietnia 2013 r. (przewrócone znaki drogowe: jeden informujący o niebezpiecznych zakrętach na odcinku 2,6 km oraz drugi w innej miejscowości informujący o drodze jednokierunkowej). W dniu 27 maja 2013 r. Komendant wysłał pismo do Urzędu Gminy w Lipniku z wnioskiem o sprawdzenie prawidłowości ustawienia drugiego z ww. znaków i jego prawidłowe ustawienie w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości.

W odpowiedzi na pytanie, dlaczego nie zareagował na spostrzeżenie z dnia 25 kwietnia 2013 r. dotyczące przewróconego znaku drogowego informującego o niebezpiecznych zakrętach na odcinku 2,6 km oraz dlaczego na pozostałe spostrzeżenia, sporządzone przez policjantów w okresie 8-25 kwietnia 2013 r. zareagował pismami do odpowiednich instytucji dopiero w dniu 27 maja 2013 r., tj. po 49, 47, 39 i 32 dniach, Komendant mł. insp. Leszek Dębowski wyjaśnił, iż spostrzeżenia dotyczące znaku drogowego *zostaną niezwłocznie przesłane do zarządcy drogi z prośbą o realizację* (pismo wysłano w dniu 12 września 2013 r.). Natomiast zwłoka w wystosowaniu wystąpień do zarządców dróg oraz brak skierowania wystąpienia dotyczącego przewróconego znaku informującego o niebezpiecznych zakrętach na odcinku 2,6 km, leży po stronie referenta sprawy asp. J.S., który nie przekazał projektów wystąpień w terminie. Komendant dodał ponadto, że asp. J.S. do zakończenia kontroli przebywa na zwolnieniu lekarskim. Wobec opóźnień terminów sporządzania wystąpień, wobec ww. referenta po powrocie do pracy zostaną podjęte działania dyscyplinujące.

(dowód: akta kontroli str. 128-145, 235, 239, 417-421)

*Ustalone
nieprawidłowości*

- W działalności kontrolowanej jednostki stwierdzono nieprawidłowości polegające na:
- braku reakcji policjantów ZRD na niewłaściwe zachowania uczestników ruchu drogowego;
 - naruszaniu przez policjantów ZRD przepisów wynikających z § 4 ust. 1 rozporządzenia w sprawie kontroli ruchu drogowego;
 - stwarzaniu zagrożenia na drogach poprzez naruszanie przez policjantów ZRD przepisów ruchu drogowego;
 - zbyt późne reagowanie na zgłaszane przez policjantów uwagi i spostrzeżenia dotyczące zagrożeń, ujawnionych nieprawidłowości w oznakowaniu, bądź braków w infrastrukturze drogowej.

*Uwagi dotyczące
badanej działalności*

Najwyższa Izba Kontroli szczególnie podkreśla wagę nieprawidłowości polegającej na nieprzestrzeganiu przez policjantów ZRD przepisów ruchu drogowego w trakcie pełnienia czynności służbowych na drodze. Funkcjonariusze ci, zamiast dbać o bezpieczeństwo ruchu drogowego, sami stwarzali zagrożenie na drodze poprzez m.in. jazdę z prędkością 170 km/h w trudnych warunkach atmosferycznych bez uzasadnionej potrzeby.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie, za wyjątkiem sposobu pełnienia przez policjantów ZRD służby patrolowej, którą NIK ocenia negatywnie.

2.2. Systemy wspierające policjantów ZRD: System Wspomagania Dowodzenia (SWD) i System Ewidencji Wypadków i Kolizji (SEWiK)

Opis stanu
faktycznego

W KPP SWD został wprowadzony z dniem 5 listopada 2012 r.¹⁷ Dostęp do systemu posiadali wszyscy funkcjonariusze ZRD, przy czym Naczelnik WPiRD w zakresie nadzoru, odprawiającego, kierownika komórki oraz odczytu (także w zakresie Książki Przebiegu Służby), jeden z asystentów i jeden z kontrolerów ruchu drogowego w takim samym zakresie jak Naczelnik (z wyłączeniem nadzoru), a pozostali jedynie w zakresie odczytu. Powyższy dostęp został umocowany stosownymi upoważnieniami.

Jak wyjaśnił Naczelnik WPiRD podinsp. Piotr Stępień, system SWD wykorzystywany jest głównie do planowania poszczególnych służb patroli Ruchu Drogowego, przekazywania zadań podczas odpraw i dokumentowania odpraw. Służy również do wyszukiwania i analizowania zdarzeń drogowych. Zapewnia również sprawującym nadzór monitorowanie wykonywanych przez patrole czynności.

(dowód: akta kontroli str. 271-291, 433)

Łącznie w okresie 1 stycznia 2012 r. – 30 czerwca 2013 r. sporządzono 763 karty zdarzenia drogowego, w których zarejestrowano m.in. 18 wypadków z ofiarami śmiertelnymi. Oględzinom poddano wszystkie (18) karty zdarzenia drogowego (dalej: KZD), w których zarejestrowano wypadki śmiertelne oraz 20 KZD wybranych losowo.

W wyniku oględzin stwierdzono, iż dane z kart zostały zaewidencjonowane w systemie SEWiK prawidłowo i terminowo. Nie stwierdzono różnic pomiędzy systemem SEWiK, a danymi z KZD. Wszystkie obligatoryjne działy w kartach zdarzenia drogowego zostały wypełnione. Każdorazowo sporządzano schemat miejsca zdarzenia. Stacja robocza, na której dokonuje się zarejestrowania karty zdarzenia w systemie SEWiK, nie była wyposażona w skaner. Znajdował się on u informatyka, który wykonywał skan schematu zdarzenia (jedynie w przypadku zdarzeń drogowych z ofiarami śmiertelnymi) i na przenośnym nośniku przekazywał osobie odpowiedzialnej. We wszystkich 18 przypadkach zdarzeń drogowych z ofiarami śmiertelnymi skan karty zdarzenia (fotokopię) dołączono do systemu SEWiK. Karty przechowywano w segregatorach w sposób uporządkowany, w kolejności zaistnienia zdarzeń drogowych. Dodatkowo ewidencjonowane były one w rejestrze wypadków i kolizji drogowych. Karty wraz z rejestrem przechowywane były w metalowej, zabezpieczonej szafie. W pojedynczych przypadkach karty posiadały przekreślenia bądź poprawki, każdorazowo opatrzone stosowną parafą.

Ponadto ustalono, że na 18 wypadków śmiertelnych trzy zakończyły się wniesieniem aktu oskarżenia, 10 umorzono wobec braku znamion przestępstwa (np. wtargnięcie pieszego pod koła pojazdu jadącego zgodnie z przepisami; śmierć pieszego), a w przypadku pięciu spraw czynności dochodzeniowe trwały nadal (wg stanu na 30 czerwca 2013 r.) W dziewięciu przypadkach ofiary poniosły śmierć na miejscu, a w pozostałych dziewięciu przypadkach zgon nastąpił w ciągu 30 dni na skutek doznanych obrażeń ciała. W tych przypadkach w KZD i w SEWiK dokonano aktualizacji zapisu co do skutków wypadku. W pięciu przypadkach nie wypełniono

¹⁷ Na podstawie decyzji nr 358/2012 Świętokrzyskiego Komendanta Wojewódzkiego Policji w Kielcach z dnia 22 października 2012 r. w sprawie uruchomienia środowiska produkcyjnego SWD w komendach powiatowych Policji woj. świętokrzyskiego oraz decyzji nr 59/2012 Komendanta z dnia 26 października w sprawie uruchomienia środowiska produkcyjnego SWD w KPP.

żadnej z pozycji (od 163 do 167) w tabeli XII *Rozstrzygnięcie*, gdyż charakter powyższych zdarzeń drogowych nie pasował do zamkniętego katalogu wymienionego w powyższych pozycjach (np. najechanie przez prowadzącego pojazd na zwierzę).

W jednej KZD nie wypełniono pozycji nr 168 (stopień, imię i nazwisko, identyfikator funkcjonariusza „likwidującego” zdarzenia), gdyż zgodnie z zarządzeniem nr 635 Komendanta Głównego Policji z dnia 30 czerwca 2006 r. w sprawie metod i form prowadzenia przez Policję statystyki zdarzeń drogowych¹⁸ w przypadku, kiedy Policji nie było na miejscu zdarzenia drogowego, nie należy wypełniać rubryki 168, natomiast w systemie nie należy zaznaczyć opcji *karta sporządzona na miejscu zdarzenia*. Kierujący zjechał z miejsca zdarzenia i sam zgłosił się na Policję (spod kół samochodu poprzedzającego wystrzelił kamień i uszkodził szybę w samochodzie ww. kierowcy).

(dowód: akta kontroli str. 101-108, 221-229)

Policjanci nie wprowadzali do KZD współrzędnych GPS, gdyż, jak wyjaśnił Naczelnik WPIRD podinsp. Piotr Stępień, dysponują oni *jednym urządzeniem mobilny terminal noszony, dysponującym funkcją lokalizacji za pomocą danych GPS – brak zainstalowanego oprogramowania do odczytywania danych. KPP nie ma wpływu na otrzymywany z KWP sprzęt teleinformatyczny*. Odnosząc się do sposobu wykorzystywania SEWiK podał on, że *system wykorzystywany jest do sporządzania statystyki zdarzeń drogowych, analizy i wyznaczania miejsc szczególnie zagrożonych i niebezpiecznych*.

(dowód: akta kontroli str. 432-433)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

2.3. Opiniowanie projektów organizacji ruchu drogowego

Opis stanu
faktycznego

W KPP w okresie objętym kontrolą zaopiniowano 22 projekty czasowej oraz jeden projekt stałej organizacji ruchu drogowego. Projekty te opiniowane były przez Naczelnika WPIRD podinsp. Piotra Stępnia, który ukończył Wyższą Szkołę Policji w Szczytnie i odbył kurs GAMBIT 2005, a pod jego nieobecność przez Zastępcę Naczelnika WPIRD kom. Gustawa Szczepańskiego (ukończona Wyższa Szkoła Policji w Szczytnie).

W roku 2012 r. opiniowano projekty dotyczące:

- wykonywania odbudowy drogi powiatowej nr 0716T Baćkowice – Baranówek – Iwaniska o długości 1,536 km (30 kwietnia);
- wykonywania odbudowy drogi powiatowej nr 0717T Piskrzyn – Baranówek o długości 1,253 km (30 kwietnia);
- wykonywania odbudowy drogi powiatowej nr 0701T Truskolasy – Opatów o długości 1,0 km (30 kwietnia);
- wykonywania przebudowy drogi powiatowej nr 0727T Opatów – Ćmielów o długości 1,628 km (30 kwietnia);
- remontu drogi powiatowej 0770T Kobylany – Modliborzyce o długości 1,505 km (25 lipca);
- remontu drogi powiatowej 0730T Kolonia Okalina – Karwów – Malice o długości 1,0 km (25 lipca);
- remontu drogi powiatowej 0720T Iwaniska – Włostów o długości 0,542 km

¹⁸ Dz. Urz. KGP Nr 11, poz. 67 ze zm.

(2 sierpnia);

- prowadzenia robót budowlanych w pasie drogowym polegających na umieszczeniu w jezdni przyłącza kanalizacji sanitarnej przy ul. Kościuszki w Ożarowie (20 września);
- remontu drogi powiatowej 0723T Opatów-Strzyżowice-Wymysłów o długości 0,4 km (25 września);
- stałej organizacji ruchu w miejscowości Zochcinek (28 maja).

W pierwszym półroczu 2013 r. opiniowano projekty dotyczące:

- remontu drogi powiatowej nr 0734T Ługi – Wojciechowice – Nikisiałka Duża o dł. 1,795 km (29 kwietnia);
- remontu drogi powiatowej nr 0759T Wojciechowice – Jasice o dł. 1,06 km (9 maja);
- remontu drogi powiatowej nr 0705T Opatów – Niemienice o dł. 2,02 km (27 maja);
- remontu drogi powiatowej nr 0718T Piórków Dolny – Nieskurzów Nowy – Żerniki – Gołoszyce o dł. 0,99 km (27 maja);
- remontu drogi powiatowej nr 0701T Sarnia Zwola – Opatów o dł. 1,25 km (27 maja);
- przebudowy drogi powiatowej nr 0703T Zochcin – Sadowie o dł. 2,91 km (29 maja);
- przebudowy drogi powiatowej nr 0722T Przepiórów – Konary Kolonia o dł. 1,335 km (29 maja);
- wykonania robót związanych z remontem drogi powiatowej nr 0776T Ujazd – Boduszów o dł. 1,380 km (3 czerwca);
- wykonania robót związanych z remontem drogi powiatowej nr 0763T Pawłowice – Maruszów-Linów o dł. 1,5 km (3 czerwca);
- przebudowy ul. Sempołowskiej w Opatowie (20 czerwca).

Wszystkie wymienione projekty zostały zaopiniowane pozytywnie.

(dowód: akta kontroli str. 123-127,172-204)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

2.4. Priorytety Komendanta Głównego Policji i Świętokrzyskiego Komendanta Wojewódzkiego Policji w Kielcach

Opis stanu
faktycznego

Dla priorytetu nr III Komendanta Głównego Policji – *Poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym*, Świętokrzyski Komendant Wojewódzki Policji w Kielcach w *Strategii Wojewódzkiej Policji Świętokrzyskiej na lata 2010-2012* określił dla podległych mu komend powiatowych/miejskiej Policji dwa zadania: zwiększenie liczby policjantów ruchu drogowego pełniących służbę na drodze oraz ograniczenie liczby wypadków ze skutkiem śmiertelnym. W Komendzie w 2012 r. zrealizowano te zadania poprzez:

- uzupełnienie stanu etatowego ZRD o jednego policjanta;
- zwiększenie liczby policjantów ZRD pełniących służbę na drodze (KWP założyła próg satysfakcji dla procentowego miernika na poziomie 42,15%; w Komendzie osiągnięto 43,2%).

W powiecie opatowskim w 2012 r. odnotowano spadek liczby ofiar śmiertelnych w porównaniu z 2011 r. o jedną osobę (7%), pomimo wzrostu liczby wypadków z 58 do 71.

W roku 2012 do priorytetów Świętokrzyskiego Komendanta Wojewódzkiego Policji w Kielcach należało:

- *angażowanie społeczności lokalnych w diagnozowanie i rozwiązywanie problemów bezpieczeństwa*: przeprowadzono debatę społeczną z mieszkańcami powiatu opatowskiego przy obecności władz samorządowych¹⁹;
- *walka z patologiami*: ujawnianie i egzekwowanie przepisów wobec nietrzeźwych kierujących pojazdami mechanicznymi oraz jednoślādami (działania te podejmowane były również w stosunku do nietrzeźwych pieszych); w 2012 r. ujawniono 93 nietrzeźwych kierujących, a ponadto w ramach realizacji tego priorytetu przeprowadzono szereg wzmożonych działań „Alkohol-narkotyki”;
- *profesjonalizacja pracy Policji świętokrzyskiej*: wyposażono ZRD w nowy sprzęt kontrolno-pomiarowy m.in. tester alkoholowy AlcoBlow oraz radarowy miernik prędkości Iskra.

Dla priorytetu nr II Komendanta Głównego Policji – *Działania Policji skierowane na wzrost poziomu bezpieczeństwa na drogach*, Komendant Wojewódzki Policji w *Strategii Wojewódzkiej Policji Świętokrzyskiej na lata 2013-2015* określił dla podległych mu komend powiatowych/miejskich trzy zadania: zwiększenie liczby policjantów ruchu drogowego pełniących bezpośrednio służbę na drodze (KWP określiła ww. próg satysfakcji na poziomie 42,15%, w KPP osiągnięto 47,5%); aktywizacja działań na rzecz bezpieczeństwa niechronionych uczestników ruchu, zwłaszcza pieszych (spadek liczby wypadków z winy pieszego z 17% do 7%); wzmocnienie współpracy z podmiotami pozapolicyjnymi w celu wzrostu poziomu bezpieczeństwa na drogach.

W 2013 r. priorytetami Komendanta Wojewódzkiego Policji były:

- *walka z patologiami społecznymi (alkoholizm, narkomania, przestępczość i agresja nieletnich, przemoc domowa)*: kontynuacja działań z 2012 r., policjantom zlecano zadania ujawniania wykroczeń i egzekwowania przepisów wobec osób nietrzeźwych kierujących pojazdami mechanicznymi oraz jednoślādami, w I półroczu 2013 r. ujawniono 67 nietrzeźwych kierujących, a ponadto prowadzono wzmożone działania „Alkohol-narkotyki”.
- *profesjonalizacja pracy Policji świętokrzyskiej*: uzupełnienie wakującego stanowiska celem poprawy prowadzenia działań oraz zintensyfikowanie działań; w ramach realizacji tego priorytetu policjanci ZRD wykorzystują laserowy miernik prędkości UltraLyte.

(dowód: akta kontroli str.235-239-240, 307-320)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

2.5. Pozostałe przedsięwzięcia na rzecz bezpieczeństwa w ruchu drogowym

Opis stanu
faktycznego

W KPP nie wykorzystywano lotnictwa policyjnego do działań na rzecz bezpieczeństwa w ruchu drogowym.

(dowód: akta kontroli str. 124,127)

W okresie objętym kontrolą KPP, realizując zadania wynikające z działalności profilaktyczno-edukacyjnej oraz propagandowej z zakresu bezpieczeństwa ruchu drogowego, prowadziła szereg działań w formie spotkań i prelekcji oraz konkursów

¹⁹ Odpowiednio priorytet Świętokrzyskiego Komendanta Wojewódzkiego Policji w Kielcach i jego realizacja przez KPP.

i turniejów wiedzy o bezpieczeństwie ruchu drogowego. Były to m.in.:

- w okresie 8 lutego – 6 marca 2012 r.: w ramach konkursu dla szkół pn. *Bezpieczna szkoła – bezpieczny uczeń* cykl spotkań z młodzieżą w Zespole Szkół Nr 1 w Opatowie m.in. na temat *Bezpieczne zachowanie w szkole, domu, na ulicy: zagrożenia, udzielanie pomocy, obrona konieczna oraz stan wyższej konieczności*;
- w dniu 8 marca 2012 r. przeprowadzenie akcji prewencyjno-profilaktycznej *Panie na pierwszym planie* (nagradzanie kobiet za wzorowe stosowanie się do przepisów ruchu drogowego);
- w dniu 21 kwietnia 2012 r.: omówienie w Przedsiębiorstwie Komunikacji Samochodowej w Ostrowcu Świętokrzyskim problemów z zakresu bezpieczeństwa ruchu drogowego oraz spraw związanych z profilaktyką ruchu drogowego, ze szczególnym uwzględnieniem kierowców-konduktorów oraz służb techniczno-przewozowych w zakresie prawidłowego wykonywania zadań przewozowych;
- zorganizowanie wspólnie z Samorządowym Zespołem Szkół Nr 2 w Opatowie powiatowych eliminacji *Ogólnopolskiego Turnieju Bezpieczeństwa w Ruchu Drogowym* dnia 23 kwietnia 2012 r. oraz 6 maja 2013 r. (m.in. uczestnicy turnieju rozwiązywali test teoretyczny ze znajomości przepisów drogowych). Celem turnieju było popularyzowanie przepisów i zasad bezpiecznego poruszania się po drogach, kształtowanie partnerskich zachowań wobec innych uczestników ruchu, popularyzowanie podstawowych zasad i umiejętności udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej, popularyzowanie roweru jako środka transportu, a także rekreacji i sportu;
- honorowy patronat Komendanta na festynie w dniu 27 września 2012 r. pn. *Bądź zawsze bezpieczny*, w trakcie którego policjanci prowadzili rozmowy z dziećmi i młodzieżą na temat bezpieczeństwa (w festynie brali także udział strażacy oraz ratownicy medyczni);
- spotkanie z motocyklistami w dniu 2 czerwca 2013 r., podczas którego policjanci w formie prezentacji multimedialnej omówili przepisy drogowe odnoszące się bezpośrednio do motocyklistów, wskazali główne przyczyny zdarzeń drogowych z ich udziałem, a także wyświetlili nagrania z wideorejestratora, związane z poruszaniem się na drogach.

(dowód: akta kontroli str. 292-306)

Ustalono
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

3. System badania i oceniania przez Policję efektywności działań na rzecz bezpieczeństwa na drogach

3.1. Realizacja przedsięwzięć dotyczących jakości wykonywania działań na rzecz bezpieczeństwa

Opis stanu
faktycznego

W okresie objętym kontrolą przeprowadzono w Komendzie 19 kontroli wewnętrznych dotyczących oceny sposobu realizacji zadań przez patrole ruchu drogowego. Ponadto funkcjonariusze Wydziału Prewencji KPP w Opatowie dziewięciokrotnie przeprowadzili tzw. patrole oficerskie ruchu drogowego. Powyższe kontrole nie wykazały istotnych nieprawidłowości dotyczących działań funkcjonariuszy ZRD. Podmioty zewnętrzne nie przeprowadzały audytu i kontroli dotyczących działań Komendy na rzecz bezpieczeństwa w ruchu drogowym.

(dowód: akta kontroli str. 321-391, 433)

Decyzją w sprawie wyznaczenia policjantów odpowiedzialnych za problematykę skargową w KPP²⁰ oraz decyzją w sprawie przyjmowania i rozpatrywania skarg i wniosków w KPP²¹ Komendant wyznaczył odpowiednio: dwie osoby sprawujące nadzór nad prawidłową realizacją problematyki skargowej oraz osiem osób do prowadzenia czynności wyjaśniających w sprawach skarg i wniosków (w tym Naczelnika WPIRD i Zastępcę Naczelnika WPIRD), którzy czynności wyjaśniające winni prowadzić w oparciu o przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 8 stycznia 2002 r. w sprawie organizacji, przyjmowania i rozpatrywania skarg i wniosków²². W okresie objętym kontrolą wpłynęło osiem skarg dotyczących pionu ruchu drogowego i w większości dotyczyły one nieprawidłowego zachowania się funkcjonariuszy podczas kontroli drogowej (7), a także sposobu rozstrzygnięcia przez Policję kolizji drogowej (1), nałożenia zbyt wysokiej grzywny (1), stworzenia przez policjantów zagrożenia w ruchu drogowym (1)²³. Badaniem objęto wszystkie sześć skarg z 2012 r., które wpłynęły do KPP w okresie 7 marca – 13 grudnia. Pięć skarg uznano za niepotwierdzone, a jedną za nierozstrzygniętą z powodu występowania dwóch przeciwstawnych stanowisk. Dwie ze złożonych skarg rozpatrywał Naczelnik WPIRD podinsp. Piotr Stępień, który odnosząc się do kwestii rozpatrywania skarg na pracowników przez ich bezpośredniego przełożonego, wyjaśnił: *skargi przydzielane są do wyjaśnienia przez Komendanta wskazanym imiennie pracownikom. Skargi dotyczące ruchu drogowego wymagają posiadania specjalistycznej wiedzy i doświadczenia. Z etycznego punktu widzenia przy wyjaśnianiu skarg istotne jest przede wszystkim zachowanie bezstronności i obiektywizmu, a zidentyfikowane problemy stanowią cenny materiał wykorzystywany w nadzorze służbowym oraz szkoleniach.*

(dowód: akta kontroli str. 14-54,267-270)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Zdaniem NIK rozpatrywanie skarg na policjantów ZRD przez ich bezpośredniego przełożonego może powodować konflikt interesów.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

3.2. Statystyczna ocena stanu bezpieczeństwa w ruchu drogowym, analizy porównawcze i wnioski

Przez teren powiatu opatowskiego przebiegają cztery drogi krajowe o łącznej długości 114,4 km oraz pięć odcinków dróg wojewódzkich o łącznej długości 44 km, oraz 478,1 km dróg powiatowych. Gęstość sieci drogowej wynosi 0,99 km na km², chodników 0,09 km na km². W powiecie brak jest dróg rowerowych.

Sporządzono trzy raporty, odnoszące się do bezpieczeństwa w ruchu drogowym w powiecie opatowskim, dotyczące okresu objętego kontrolą:

- analiza zagrożenia wypadkami z udziałem pieszych z dnia 1 października 2012 r., obejmująca pierwsze trzy kwartały 2012 r.;
- analiza stanu bezpieczeństwa na drogach w okresie 1 stycznia – 31 grudnia 2012 r. sporządzona 31 stycznia 2013 r.;
- analiza zdarzeń drogowych z udziałem samochodów ciężarowych w I półroczu 2013 r.

²⁰ Nr 56/2007 z 1 października 2007 r.

²¹ Nr 36/2012 z 9 lipca 2012 r.

²² Dz. U. z 2002 r. Nr 5, poz. 46 ze zm.

²³ Liczba zarzutów nie sumuje się do liczby skarg, które wpłynęły.

W pierwszej z analiz m.in. porównano rok 2012 (trzy kwartały) z latami ubiegłymi (od 1999 r.). W 2012 roku (do końca września) miało miejsce 12 wypadków z udziałem pieszych, w tym 4 osoby poniosły śmierć. Główną przyczyną wypadków z udziałem pieszych w ostatnich dwóch latach było nieostrożne wejście na jezdnię przed jadącym pojazdem. Najwięcej ofiar pieszych w latach 1999 – 2011 ulegało wypadkom w ostatnim kwartale roku. Postawiono dwa wnioski:

- bezwzględne reagowanie na wykroczenia popełniane przez pieszych;
- zwrócenie szczególnej uwagi na ujawnianie wykroczeń w miejscach, gdzie najczęściej dochodziło do wypadków z udziałem pieszych: Opatów, Piórków, Lipnik, Radwan, Włostów, Ożarów, Wólka Lipowa, Ujazd, Wszachów, Czerników.

Z analizy za 2012 r. wynika, m.in. że najbardziej niebezpieczne w latach 1999 – 2010 były drogi krajowe (62% wypadków, 75% zabitych), a głównymi przyczynami wypadków było niedostosowanie prędkości do warunków ruchu, nieudzielenie pierwszeństwa przejazdu oraz nieprawidłowe wyprzedzanie. Jako wnioski do realizacji postawiono m.in.:

- utrzymywanie nadzoru nad drogami krajowymi;
- zwiększenie liczby policjantów ruchu drogowego pełniących służbę na drodze oraz zwiększenie liczby patroli;
- planowanie służby i zdań dla policjantów z wykorzystaniem analizy zagrożeń;
- edukacja najmłodszych uczestników ruchu.

Z analizy dotyczącej zdarzeń drogowych z udziałem samochodów ciężarowych wynika, że w porównaniu z I półroczem 2012 r. nastąpił spadek liczby wypadków o 7 (z 15 na 8) i kolizji o 17 (z 58 na 41). Jednym z wniosków wynikających z powyższej analizy było przeprowadzenie wspólnych działań wzmocnionymi siłami KPP oraz Grupy Wsparcia z KWP bądź sąsiedniej jednostki Policji i Inspekcji Transportu Drogowego.

(dowód: akta kontroli str. 450-451)

Ze statystyki wypadków, kolizji, rannych i zabitych sporządzonych na podstawie SEWiK za lata 2011 – 2013 (8 miesięcy) wynika, że na terenie powiatu opatowskiego miało miejsce odpowiednio: 59, 71 i 45 wypadków; 480, 483 i 253 kolizje. Rannych zostało 77, 98 i 45 osób, a ofiar śmiertelnych było 13, 12 i 10. Z porównywalnych danych odnoszących się jedynie do I półrocza ww. lat, wynika, iż:

- liczba wypadków to odpowiednio 23, 32 i 28;
- maleje liczba kolizji (236,192,175);
- rannych zostało odpowiednio 30, 48 i 32 osoby (z czego ciężko 11, 23 i 14 osób);
- liczba zabitych utrzymuje się na porównywalnym poziomie (6,5,6).

(dowód: akta kontroli str. 313, 411)

*Ustalone
nieprawidłowości*

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

*Uwagi dotyczące
badanej działalności*

Pomimo wniosku dotyczącego bezwzględnego reagowania na wykroczenia popełniane przez pieszych, wynikającego z przeprowadzonej za 2012 rok analizy stanu bezpieczeństwa na drogach, oględziny przebiegu służby patrolowej utrwalonej przy pomocy wideorejestratora wykazały pobłażliwość policjantów ZRD w stosunku do niektórych pieszych.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

IV. Uwagi i wnioski

*Wnioski
pokontrolne*

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o podjęcie przez Komendanta działań zapewniających:

1. Przeszkolenie w zakresie ruchu drogowego policjantów ZRD, którzy nie posiadają tego przeszkolenia.
2. Pełne wyposażenie funkcjonariuszy ZRD w sprzęt techniki policyjnej, zgodnie z obowiązującymi normatywami.
3. Wyeliminowanie przypadków naruszeń przepisów ruchu drogowego oraz rozporządzenia w sprawie kontroli ruchu drogowego przez policjantów ZRD.
4. Niezwłoczne reagowanie na uwagi i spostrzeżenia zgłaszane przez policjantów, dotyczące zagrożeń, ujawnionych nieprawidłowości w oznakowaniu, bądź braków w infrastrukturze drogowej.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Kielcach.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Kielce, dnia 14 października 2013 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Kielcach

Kontroler
Arkadiusz Pawlik
specjalista kontroli państwowej

Dyrektor
Tadeusz Poddębniak

.....
podpis

.....
podpis